

DR
K3NC2R1
HUS4T

DR
Symfoni
Orkestret
*Danish National
Symphony Orchestra*

Torsdag 18. januar 2018 kl. 19.30
Lørdag 20. januar 2018 kl. 15.00

SARASTE & BRAHMS' 1.

*DR SymfoniOrkestret
Jukka-Pekka Saraste, dirigent
Håkan Hardenberger, trompet*

PRO GRAM

Torsdag 18. januar kl. 19.30
Lørdag 20. januar kl. 15.00

DR Koncerthuset
koncertsalen

DR SymfoniOrkestret

Jukka-Pekka Saraste
dirigent

Håkan Hardenberger
trompet

Soo-Jin Hong
koncertmester

Torsdagskoncerten sendes direkte i P2. Koncerten og genudsendes søndag 21. januar kl. 12.15.

Mød Musikken
Der er koncertintroduktion kl. 18.30/14.00 i koncertsalen med P2-værten Celine Haastrup, der fortæller om programmet og interviewer medvirkende fra koncerten.

I koncertpausen vil der være cd-salg i foyeren, hvor publikum har mulighed for at købe de seneste udgivelser med DR's kor og orkestre.

ROBERT SCHUMANN (1810-56)
Ouverturen til Manfred, opus 115 (1848-49)

Varighed: ca. 11'

BERND ALOIS ZIMMERMANN (1918-1970)
Nobody knows de trouble I see (1954),
koncert for trompet i C og orkester

Varighed: ca. 15'

PAUSE ca. 20.05/15.35 (30')

JOHANNES BRAHMS (1833-1897)
Symfoni nr. 1, c-mol, opus 68 (1876)

- I Un poco sostenuto – Allegro – Meno allegro
- II Andante sostenuto
- III Un poco Allegretto e grazioso
- IV Adagio – Più andante – Allegro non troppo, ma con brio – Più Allegro

Varighed: ca. 45'

ROBERT SCHUMANN: OUVERTUREN TIL MANFRED

Af Jens Cornelius

"Da han ville læse digtet højt for mig, fik han en klump i halsen. Tårerne randt ham i øjnene og han blev så berørt, at han ikke kunne læse videre." Schumann blev stærkt bevæget af at læse Lord Byrons romantiske drama *Manfred*, huskede en af hans bekendte. De stærke følelser gav Schumann udtryk for i sin *Manfred-ouverture*.

Lord Byrons *Manfred*
betog mange kunstnere.
Tjajkovskij skrev en
timelang symfoni over
bogen.

Manfred er et læsedrama fra 1817 af den engelske digter Lord Byron. En ærkeromantisk historie, hvor den følsomme, maskuline Manfred er i en alvorlig livskrise og tumler med store skyldfølelser. Schumann skrev sin *Manfred*-musik til en teateropførelse af dramaet. I alt 15 mellemspill, sange og korstykker. Men allerbedst er den imponerende ouverture.

Hovedpersonen Manfred er en kunstnernatur, der er tyngt af skyld efter at have slået op med sin store kærlighed. Han har forsøgt selvmord ved at styrte sig ud fra en klippetop. Nu sidder han alene tilbage på sit bjergslot, mens en hærskare af gespenster og ånder træder frem. Heriblandt pigen, han forlod, der viser sig i et syn og fordømmer ham. Til slut finder Manfred fred i døden, men også dér er han alene, afvist af Gud.

Schumann var langt fra den første, der var grebet af Byrons bog. Han fandt utvivlsomt et billede af sig selv i beskrivelsen af Manfred, for Schumann befandt sig også selv på grænsen mellem galskab og genialitet. Gennem meget af sit liv følte han sig vidtskuende og højt hævet på sin åndelige bjergtop, men samtidig udsat og isoleret.

Ouverturen er fuld af uhyggelige effekter. Den begynder med grublende, sæere akkorder, der løfter musikken væk fra den kendte verden. Det er i Manfreds slotstårn på klippen, man befinder sig, og her er livet ikke let. Efterhånden stiger tempoet, og ouverturens hurtige del går i gang. Den har to temaer: Et rastløst Manfred-tema og et kærlighedstema, der fortæller om de idealistiske følelser for kvinden, han har forladt. Tankerne sætter musikken i oprør, og ouverturen udvikler sig dramatisk. Først til sidst falder den til ro, ikke med et trøstens ord, men med en tilbagevendende til udgangspunktet.

BERND ALOIS ZIMMERMANN: NOBODY KNOWS DE TROUBLE I SEE

I år ville den tyske komponist Bernd Alois Zimmermann være fyldt 100 år. Han er svær at sætte i bås, for han fulgte ikke de dogmer, som prægede tysk musik i hans samtid. Efter 2. Verdenskrig arbejdede tyske komponister

på at skabe en ny slags musik til en ny verden. Men af personlige grunde lod Zimmermann fortiden spille med i nutiden. Han var født i en katolsk familie i 1918. I 1939 blev han indkaldt til den nazistiske hær og var tre år i krig, inden han blev hjemsendt på grund af sygdom.

I sin musik protesterede Zimmermann ofte mod uretfærdighed og umenneskelighed. Et godt eksempel er hans trompetkoncert fra 1954, der bygger på *Nobody knows de trouble I see*. Melodien er en amerikansk spiritual, dvs. en religiøs sang, der stammer fra de sorte slaver i USA.

Zimmermanns trompetkoncert er intens og komprimeret. Den varer et kvarter uden satspauser. Først hører man en slags forspil, som om hele orkestret improviserer og føler sig frem. Anden del går pludseligt i gang med et hurtigt tempo, og nu bliver musikkens jazztræk tydelige.

.....
Trompetkoncerten er en moderne klassiker, der er blevet indspillet mange gange, også af aftenens solist, Håkan Hardenberger
.....

Orkestret inkluderer både saxofoner og hvad Zimmermann kalder jazz-trompeter, jazzklarinet og jazzbasun, og slagtojet skal ifølge noderne spilles af 'jazzmusikere'. Hvis muligt skal der også være et hammondorgel med i orkestret. Zimmermann fusionerer simpelthen symfoniorkestret med et bigband som et udtryk imod musikalsk apartheid.

Det varer et stykke tid, før melodien *Nobody knows* dukker tydeligt op. I begyndelsen hører man den som et brudstykke med de to første toner, 'No-bo...'. Først halvvejs inde i koncerten spiller trompeten hele melodien. Derefter går den videre til en soloviolin og til blæserne. Til slut trækker melodien sig tilbage, symbolsk med brug af dæmper på trompeten. Den er ikke slagen, men har heller ikke vundet endnu.

Det er sigende, at de amerikanske slavers lidelsessang bliver brugt af en tysker, der havde oplevet 2. Verdenskrig. Også Bernd Alois Zimmermann havde oplevet lidelser, som få kunne dele med ham, og det tyngede ham voldsomt. Sangens ord "Sometimes I'm almost to the ground" kunne være møntet på ham selv, for med årene blev han ramt af svære depressioner, og i 1970 tog han livet af sig.

.....
JOHANNES BRAHMS: SYMFONI NR. 1
.....

Det blev en hård fødsel. 14 år tog det, selv om alle vidste, at Brahms var som skabt til at skrive en symfoni. Han var i en ganske ung alder blevet udråbt af Schumann som fornyeren af den klassiske musik i Tyskland. Som det næste led i kongerækken Haydn, Mozart, Beethoven og Schubert. Desværre fik Brahms præstationsangst af den profeti.

"Ingen ved, hvad det vil sige at have hans skridt bag sig," sagde Brahms – og hentydede til Beethoven, symfoniens mester over dem alle. Beethoven havde med sine ni symfonier sat en uopnåelig standard og med Symfoni nr. 9 sprængt hele genren ved at tilføje kor og sangsolister. Kunne man overhovedet skrive flere symfonier efter dette?

.....
Efter Brahms blev færdig med sin Symfoni nr. 1, skrev han tre symfonier til på få år.
.....

Brahms valgte at tage udfordringen meget direkte op. Hans Symfoni nr. 1 er i c-mol, samme toneart som Beethoven brugte i sine mest stridbare værker, bl.a. *Skæbnesymfonien*. Han aftalte endda med sin forlægger, at symfonien skulle have opusnummer 68, når den engang blev færdig, så den kunne 'efterfølge' *Skæbnesymfonien*, der var Beethovens opus 67.

Brahms' Symfoni nr. 1 er tragisk og dramatisk i sin grundstemning. Den bevæger sig fra mørket mod lyset, ligesom hos Beethoven. Der må kæmpes hårdt, lige fra indledningens ophobning af uro og spændinger. Andensatsen kommer som en befrielse, og en pastoral fred sænker sig beroligende over musikken. Freden fortsætter i tredjesatsen, et vidunderligt intermezzo med et skær af folkemusik over sig.

Men der var desværre også andre mørke sider i Brahms' liv end skyggen fra Beethoven. Brahms havde i mange år været dybt betaget af sin mentor Schumanns kone, pianistinden Clara Schumann. Efter Schumanns tragiske død blev følelserne mellem Brahms og Clara svære at styre. Årlange korrespondancer og tætte møder endte dog med, at Brahms trak sig. Han forblev ugift hele livet.

Første tegn på en forsoning mellem Clara og ham kom, da Brahms sendte hende et musikalsk postkort fra en sommerferie. Et lille hornsignal med en poetisk tekst som kærlig hilsen. Denne melodi bruger Brahms til forløsning af symfoniens spændinger. Temaet bryder igennem sidstesatsen som en skøn hymne. Den smukke hymnemelodi er ikke kun en hilsen til Clara. Det er også et tydeligt nik til Beethoven, der sluttede sin 9. symfoni af med hymnen *Ode an die Freude*. Og er der ikke et melodisk sammenfald mellem de to hymner?

'Beethovens 10.', blev Brahms' nye symfoni kaldt af publikum efter ur-opførelsen. Opgaven var blevet løst til perfektion. Musikken udspringer af fortiden, men peger ud i fremtiden – og den sidste symfoni var altså endnu ikke skrevet.

Dirigent

Jukka-Pekka Saraste

Fotograf: Felix Broede

- **Jukka-Pekka Saraste**
- **Finsk dirigent, født 1956 i Heinola**
- **Chefdirigent for Kölns Radiosymfoniorkester**
- **Tidligere chefdirigent for bl.a. Finlands Radiosymfoniorkester og Toronto Symfoniorkester**

Jukka-Pekka Saraste fra Finland er en af Nordens mest berømte dirigenter. Siden 2010 har han været chefdirigent for Radiosymfoniorkestret i Köln, og han er desuden kunstnerisk leder for Det Finske Kammerorkester.

Han begyndte som violinist i Finlands Radiosymfoniorkester. Senere blev han uddannet som dirigent på Sibelius Akademiet, hvor han gik på årgang med to andre verdensberømte finske dirigenter, Esa-Pekka Salonen og Osmo Vänskä. Ikke så mærkeligt, at man i den klassiske verden taler om 'det finske dirigentmirakel'!

Jukka-Pekka Saraste var gennem 14 år chefdirigent for Finlands Radiosymfoniorkester. Han har også været chefdirigent for det Skotske Kammerorkester, Toronto Symfoniorkester og i årene 2006-2013 for Oslo Filharmonikerne.

Han har indspillet over 50 albums med et repertoire, der spænder fra barokken til helt nye værker (Saraste er en stor forkæmper for moderne musik og var medstifter af det finske avantgardeorkester Avanti! Kammerorkester).

Jukka-Pekka Saraste har modtaget den finske Sibelius Medalje, er æresdoktor ved Sibelius Akademiet og har indspillet alle Sibelius' symfonier to gange. Her i Koncerthuset dirigerede han for to år siden DR SymfoniOrkestrets Sibelius-fejring i anledning af 150-året for komponistens fødsel.

Men man må ikke glemme en anden af hans specialiteter: Carl Nielsen. Jukka-Pekka Saraste har gennem sin karriere opført Nielsens musik i utallige lande, og hans indspilning af Carl Nielsens symfonier med Finlands Radiosymfoniorkester er en af de bedste, der nogensinde er lavet.

Trompet

Håkan Hardenberger

Fotograf: Marco Borggreve

- Håkan Hardenberger
- Svensk trompetist, født 1961 i Malmö
- Har uropført utallige moderne trompetværker
- Har indspillet mere end 25 cd'er med alt fra barokmusik til jazz

Trompetisten Håkan Hardenberger fra Sverige er et sandt fænomen. Utallige nye værker er skrevet specielt til ham, og han har krydset musikalske grænser ved at spille alt fra jazz til barokmusik og avantgarde.

Håkan Hardenberger er fra Malmø, hvor han stadig bor og underviser som professor på Musikhögskolan. Han fik et bragende gennembrud i 1980'erne med sin suveræne tekniske beherskelse, musikalitet og elegance. "Verdens bedste trompetist" er han blevet kaldt – den store engelske avis *The Times* er gået et trin op og har omtalt ham som "galaksens bedste trompetist"!

Han har uropført en lang række moderne trompetkoncerter, og nogle har han fået etableret som nye klassikere, bl.a. *Aerial* af den østrigske avantgardist H.K. Gruber, som han senest spillede sidste uge ved en festkoncert i Wien til ære for Gruber. Blandt Hardenbergers over 25 indspilninger er den seneste et højt rost album med nye trompetkoncerter af Brett Dean og Luca Francesconi.

Håkan Hardenberger har optrådt med alle verdens bedste symfoniorkestre. I denne sæson optræder han som solist fra Skotland til Korea, og han er artist-in-residence ('huskunstner') hos Frankrigs Radiosymfoniorkester i Paris. Bernd Alois Zimmermanns koncert *Nobody knows de trouble I see* har han på programmet mange gange her i 100-året for komponistens fødsel, bl.a. til april i Wiens gyldne koncertsal, Musikverein.

De seneste år er Håkan Hardenberger også begyndt at arbejde som dirigent, og han dirigerer bl.a. BBC Filharmonikerne, Det Svenske Kammerorkester og Dresden Filharmonikerne.

HVAD, HVOR OG HVORDAN I DR KONCERTHUSET

Restauranten: Supplér din koncertoplevelse med en hyggelig og lækker middag i DR Koncerthuset Restaurant. På drkoncerthuset.dk kan du læse mere om restauranten og månedens menu. Det er nødvendigt at reservere bord i forvejen, og det kan gøres på e-mail: book1bord@dr.dk eller telefonisk på 35206360 (hverdage 12-16).

Garderoben er bemandet, gratis og befinder sig i foyeren. Af sikkerhedshensyn er det ikke tilladt at medbringe overtøj og store tasker i koncertsalen.

Pausedrinken kan bestilles og forudbetales i baren inden koncerten – så står den klar til dig i pausen.

Parkeringen: DR Koncerthuset har et parkeringssystem, der er forudbetalt. Det vil sige, at man køber en P-billet i billetautomaten til et bestemt tidsrum og placerer den synligt i forruden på bilen. Det er ikke muligt at forudbetale sin parkering inde i DR Koncerthuset.

Rundvisninger: DR har en række rundvisnings-tilbud og tilpasser gerne rundvisninger efter dine behov. Besøg drkoncerthuset.dk.

Konferencer & events: DR Koncerthuset danner en unik og professionel ramme om ethvert arrangement. Læs mere på DR Koncerthuset's hjemmeside eller kontakt os direkte på email: lejkoncerthuset@dr.dk.

Gruppearrangementer: DR Koncerthuset kan altid skræddersy et gruppearrangement til dig, fx en middag med rundvisning og efterfølgende koncert. Du kan kontakte os på 35206100 eller på email: gruppesalg@dr.dk og få et uforpligtende tilbud.

FÅ NYHEDER OM DR KONCERTHUSET

Nyhedsbrevet: Få alle nyheder om kommende koncerter, konkurrencer og specialtilbud direkte i din indbakke. Tilmeld dig på drkoncerthuset.dk.

Facebook: Koncerthuset er også på Facebook. Her kan du få krydderier til din koncertoplevelse, kommentere, stille spørgsmål og få svar med det samme.

Følg os på facebook.com/drkoncerthuset.

DR's koncertvirksomhed støttes af blandt andre:

A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal
Aage og Johanne Louis-Hansens Fond
Augustinus Fonden
Beckett-Fonden
Oticon Fonden
Carl Nielsen og Anne Marie Carl-Nielsens legat
Toyota-Fonden
S.C. Van Fonden
Konsul George Jorck og Hustru Emma Jorck's Fond
Damco. Global logistics. Individual solutions.